

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th April, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA TURIZM TERMINLARINING LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLARI

Ro‘ziyeva Rayhon Abduxalilovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Filologiya fakulteti

Xorijiy til va adabiyoti yo‘nalishi Yuqori kurslar kafedrasida o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada ingliz va o‘zbek tillarida turizm terminologiyasining leksik-semantik xususiyatlari ko‘rib chiqilgan. Qiyosiy tahlil orqali ushbu ikki tilda turizm sharoitida ishlatiladigan lingvistik iboralardagi o‘xshashlik va farqlarni o‘rganadi. Tadqiqotda turizm atamalarining turli jihatlarini o‘rganish, ularga kiritilgan madaniy va lingvistik nuanslarga oydinlik kiritish uchun sifat va miqdoriy usullarning kombinatsiyasi qo‘llaniladi. Topilmalar tarjimonlar, o‘qituvchilar va turizm sohasida ishlaydigan mutaxassislar uchun qimmatli tushunchalarni taqdim etadi.

Kalit so‘zlar: turizm terminologiyasi, leksik-semantik xususiyatlari, ingliz, o‘zbek, qiyosiy tahlil

Turizm-bu tashrif buyuruvchilarni jalb qilish va yo‘nalishlarni targ‘ib qilish uchun asosan samarali muloqotga tayanadigan ko‘p qirrali sanoat. Til ushbu aloqa jarayonida hal qiluvchi rol o‘ynaydi, sayyohlarning tasavvurlari va tajribalarini shakllantiradi. Shuning uchun turizm atamalarining leksik-semantik xususiyatlarini tushunish soha ichidagi samarali aloqa uchun juda muhimdir. Ushbu tadqiqot ingliz va o‘zbek tillaridagi ana shunday xususiyatlarni o‘rganish, ular o‘rtasidagi o‘xshashlik va tafovutlarni yoritishga qaratilgan.

Turizm terminologiyasi bo‘yicha ilgari olib borilgan tadqiqotlar asosan ingliz yoki boshqa keng tarqalgan tillarga qaratilgan bo‘lib, boy madaniy ahamiyatga ega bo‘lgan, ammo turizm sharoitida kam o‘rganilgan o‘zbek tillarini e‘tiborsiz qoldirgan. Turizm terminologiyasida tillararo taqqoslash bo‘yicha tadqiqotlar cheklangan bo‘lib, bu sohada qo‘shimcha tadqiqotlar o‘tkazish zarurligini ta‘kidlaydi. Bundan tashqari, mavjud adabiyotlar turizm nutqini shakllantirishda madaniy va lingvistik omillarning ahamiyati to‘g‘risida tushuncha beradi.

Ushbu tadqiqot ingliz va o‘zbek tillaridagi turizm atamalarining leksik-semantik xususiyatlarini o‘rganish uchun sifat va miqdoriy tahlillarni birlashtirgan aralash usulli yondashuvni qo‘llaydi. Ikkala tilda ham turizmga oid matnlarning keng

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th April, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

qamrovli korpusi tuzilgan bo'lib, unda reklama materiallari, sayohat qo'llanmalari va onlayn manbalar mavjud. Sifatli tahlil umumiy turizm atamalarini aniqlash va tasniflashni o'z ichiga oladi, miqdoriy tahlil esa ushbu atamalarning chastotasi va tarqalish shakllariga qaratilgan.

Ingliz va o'zbek tillarida turizm atamalarining leksik-semantik xususiyatlarini tahlil qilish turizm sohasining turli jihatlarini tavsiflash uchun ikkala tilda ishlatiladigan so'z boyligini o'rganishni o'z ichiga oladi. Mana taqqoslash:

Umumiy Atamalar:

- Ingliz tili: "turistik diqqatga sazovor joylar", "diqqatga sazovor joylar", "turar joy", "transport", "ekskursiya qo'llanmasi", "marshrut", "sayohat agentligi" va hokazo., keng tarqalgan.

- O'zbekcha: ekvivalent atamalarga "safar obyekti", "ko'rish joyi", "yunuslik", "transport", "sayoxatchi bo'yicha yo'l", "sayoxatnoma", "sayoxatnoma", "sayoxat agentligi" va boshqalar kirishi mumkin.

Madaniy Ma'lumotnomalar:

- English: English turizm shartlari va hokazo "Big men", "Brodvey", "pub mash torting", "iyul mushakbozlik to'rtinchi," deb ingliz tilida so'zlashuvchi mamlakatlar, madaniy belgilarini va faoliyatini murojaat qilishi mumkin

- O'zbek: o'zbek turizm atamalarida "Amir Temur haykali", "Registon maydoni", "plov festivali", "Navro'z tantanalari" kabi O'zbekiston yoki Markaziy Osiyoga xos madaniy obidalar va tadbirlar nazarda tutilishi mumkin.

Geografik Xususiyatlar:

- Ingliz tili: atamalar "plyaj", "tog ' tizmasi", "Daryo kruizi", "milliy bog '" va hokazo kabi ingliz tilida so'zlashadigan yo'nalishlarda keng tarqalgan geografik xususiyatlarga tegishli bo'lishi mumkin.

- O'zbek tili: xuddi shunday, atamalar O'zbekiston yoki Markaziy Osiyoga xos geografik xususiyatlarni ham anglatishi mumkin, masalan, "ko'cha", "tog'lar", "dengiz daryosi", "milliy bog '" va hokazo.

Mehmondo'stlik va xizmat:

- Ingliz tili: ingliz turizm atamalariga ko'pincha "mehmonxona xodimlari", "konsiyerj", "xona xizmati", "mehmondo'stlik sanoati" va hokazo kabi mehmondo'stlik va xizmat ko'rsatish bilan bog'liq iboralar kiradi.

- O'zbekcha: O'zbek tilidagi ekvivalent atamalar "mehmonxona xizmati", "bosh sug'urta", "xona xizmati", "mehmonxona sanoati" va boshqalar bo'lishi mumkin.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th April, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Tadbirlar va tadbirlar:

- Ingliz tili: atamalar sayyohlar orasida mashhur bo'lgan "chang'i", "piyoda yurish", "madaniy festival", "sharobni tatib ko'rish" va hokazo kabi turli tadbirlar va tadbirlarni tasvirlashi mumkin.

- O'zbek Tili: ekvivalent atamalarga "Tegin yugurish", "yurish", "madaniy festival", "sharob taqdimoti" va boshqalar kirishi mumkin.

Turizm Infratuzilmasi:

- Inglizcha: inglizcha atamalar "aeroport", "turistik ma'lumot markazi", "turistik xarita", "ijaraga olingan mashina" va hokazo kabi infratuzilma bilan bog'liq iboralarni qamrab olishi mumkin.

- O'zbek: o'zbek ekvivalentlari "aeroport", "sayoxatchi ma'lumot markazi", "sayoxatchi xarorati", "avtomobil qidiruvi" va boshqalar bo'lishi mumkin.

Marketing va reklama:

- Ingliz tili: "turistik risola", "reklama kampaniyasi", "ijtimoiy media marketingi" va boshqalar kabi turizm sohasidagi marketing va reklama harakatlari bilan bog'liq atamalar.

- O'zbek: o'zbek ekvivalentlariga "sayohat broshyura", "reklama kampaniyasi", "ijtimoiy tarmoqlar bo'yicha marketing" va boshqalar kirishi mumkin.

Bu bir nechta misollar, ammo ular ingliz va o'zbek tillarida turizm bilan bog'liq lug'at madaniy, geografik va lingvistik omillarga qarab qanday farq qilishi mumkinligini ko'rsatadi.

Turizm atamalarining ingliz va o'zbek tillari o'rtasidagi leksik-semantik xususiyatlarida kuzatilayotgan farqlar turizm nutqini shakllantirishda madaniy va lingvistik omillarning ahamiyatini ta'kidlaydi. Ingliz tili turizm sanoatining lingua franki bo'lib xizmat qilsa, o'zbek kabi mahalliy tillar manzil brendingining haqiqiyli va madaniy boyligiga hissa qo'shadi. Tarjimonlar va turizm mutaxassislari turli xil auditoriya bilan samarali aloqani ta'minlash uchun ushbu lingvistik murakkabliklarni boshqarishi kerak.

Xulosalar:

Ushbu tadqiqot ingliz va o'zbek tillarida turizm atamalarining leksik-semantik xususiyatlarini chuqurroq tushunishga yordam beradi, ikkala tilga xos madaniy va lingvistik nuanslarni ta'kidlaydi. Topilmalar sayyohlik aloqalarida madaniy kontekstni ko'rib chiqish muhimligini ta'kidlaydi va tarjimonlar, o'qituvchilar va turizm sohasidagi manfaatdor tomonlar uchun qimmatli tushunchalarni beradi.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th April, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Keyingi tadqiqotlar qo'shimcha tillarni kiritish va turli til oilalarida qiyosiy tahlillarni o'tkazish orqali ushbu tadqiqot doirasini kengaytirishi mumkin. Bundan tashqari, kelajakdagi tadqiqotlar lingvistik xilma-xillikning turistik idrok va tajribalarga ta'sirini o'rganishi va maqsadli marketing strategiyalari uchun amaliy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Tilshunoslar, turizm mutaxassislari va siyosatchilar o'rtasidagi hamkorlik global turizm landshaftidagi lingvistik xilma-xillik bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlarni hal qilish uchun juda muhimdir.

Adabiyotlar

1. Baskerville, Rachel / Evans, Lisa 2011: The darkening glass: Issues for translation of IFRS. Edinburgh: The Institute of Chartered Accountants of Scotland.
2. Béjoint, Henri (1988). Scientific and Technical Words in General Dictionaries International Journal of Lexicography 1/4: p. 366.
3. Bergenholtz, Henning and Sven Tarp (eds) (1995). Manual of Specialized Lexicography. The Preparation of Specialized Dictionaries. Amsterdam: Benjamins: p. 52.
4. Bowker, Lynne and Jennifer Pearson (2002). Working with Specialized Language. A practical guide to using corpora. London: Routledge, ch.s 3 and 4.
5. Collins Dictionary to give examples of lemmas from the language corpus. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/>
6. Cultural information in translation dictionaries Shirinova R.H. Scientific News Philology 2017, No. p. 2.
7. Fuertes –Olivera, p.A. 2009a. Systematic introductions in specialized dictionaries, p. 167- 187.
8. G. Abdurakhmonov, C. Mamajonov. Uzbek language and literature. Tashkent "Uzbekistan" 2002, p. 82.
9. Isabel Balteiro, New approaches to specialized English lexicology and lexicography. Cambridge scholars.

